

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Організація і методика обліку, контролю і аналізу грошових
коштів підприємства»
за матеріалами ПрАТ «Домінік»**

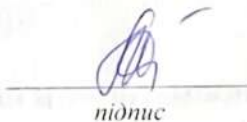
Здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня, II курсу,
групи ОМЗ-24-1,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
освітня програма «Облік і
оподаткування в управлінні
підприємницькою діяльністю»

підпис здобувача вищої
освіти

Волошин Д. В.

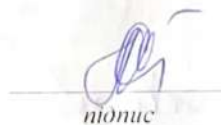
Науковий керівник

підпис

Колісник О. П.,
к.е.н., доцент

Гарант освітньо-
професійної програми

підпис

Колісник О. П.,
к.е.н., доцент

Допущено до захисту за рішенням
кафедри обліку та аудиту
протокол від «12» 01. 2026 № 12

підпис

Лісовий А. В.,
д.е.н., професор

Ресстрація № 3

19.01.2026

(дата)

(підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

до захисту
(до захисту, на доопрацювання)

19.01.26р.

(дата)

(підпис)

Результат захисту

4 (оцінка)

06.02.2026р.

(дата)

(підпис)

Голова комісії:

(підпис)

Т. Г. Камінська
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

(підпис)

О. П. Колісник
(ініціали, прізвище)

(підпис)

В. М. Метелиця
(ініціали, прізвище)

(підпис)

Б. М. Занько
(ініціали, прізвище)

Секретар комісії:

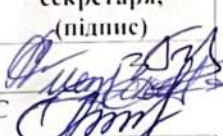
(підпис)

Д. Л. Судак
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.Б.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	25		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	10		
3. Ставлення здобувача до виконаної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозицій зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	45		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	20		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	35		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	80		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.Б.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
80	B	4 (добре)	06.02.2020	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

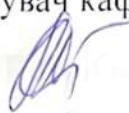
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту
Спеціальність, 071 «Облік і оподаткування»
ОП «Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»

Затверджую

Завідувач кафедри О.П. Колісник

28.11.2024 р.

**Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти**

Волошиній Дарині Віталіївні

1. Тема роботи: «Організація і методика обліку, контролю і аналізу грошових коштів підприємства» за матеріалами ПрАТ «Домінік»

Затверджена наказом ректора від «04» 12.2024 р. № 1818

2. Строк здачі закінченої роботи: 16.12.2025 р.

3. Цільова установка:

Мета роботи полягає у вивченні існуючої практики організації обліку та методики контролю за наявністю і рухом грошових коштів підприємства, а також розробка пропозицій щодо їх удосконалення.

Об'єкт дослідження – грошові кошти підприємства Приватне акціонерне товариство «Домінік».

Предмет дослідження – організаційні засади та методики бухгалтерського обліку й контролю за грошовими коштами на підприємстві.

Вихідні дані до роботи:

Законодавчі і нормативні документи, наукова і навчальна література, первинні документи, облікові регістри та форми звітності досліджуваного підприємства

4. Перелік графічного матеріалу: таблиці та рисунки за темою кваліфікаційної роботи.

6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

1.1. Економічна сутність грошових коштів

1.2. Класифікація грошових коштів

Висновки до першого розділу

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПРАТ «ДОМІНІК»

2.1. Облікова політика підприємства щодо грошових коштів

2.2. Організація і методика бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства

2.3. Методика складання звіту про рух грошових коштів та напрям удосконалення їх обліку

Висновки до другого розділу

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПР «ДОМІНІК» ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аналіз грошових коштів ПрАТ «Домінік»

3.2. Контроль грошових потоків ПрАТ «Домінік» та шляхи удосконалення

Висновки до третього розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання роботи

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Факти
1.	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи	21.10. - 25.10.2024 р.	
2.	Підготовка першого розділу роботи та подання її керівнику	15.05.2025 р.	
3.	Підготовка другого розділу роботи та подання її керівнику	30.09.2025 р.	
4.	Підготовка третього розділу роботи та подання її керівнику	01.12.2025 р.	
5.	Підготовка вступу та висновків	09.12.2025 р.	
6.	Доопрацювання з урахуванням зауважень керівника	16.12.2025 р.	
7.	Перевірка роботи на плагіат	26.12.2025 р.	
8.	Попередній захист роботи	14.01.2026 р.	
9.	Отримання відгуку керівника роботи	20.01.2026 р.	
10.	Отримання зовнішньої рецензії	27.01.2026 р.	
11.	Допуск до захисту зав. кафедрою	30.01.2026 р.	
12.	Захист роботи	06.02.2026 р.	

Дата видачі завдання 25.10.2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи

Гарант освітньо-професійної програми

Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти:

Волошин Д. В.

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(підпис)

(підпис)

Колісник О. П.

(прізвище, ініціали)

Колісник О. П.

(прізвище, ініціали)

грошових коштів та напрям

грошових коштів пр

«омінік» та шляхи й

Факультету податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра обліку та аудиту

ДОВІДКА
про перевірку кваліфікаційної роботи (проєкту)
на академічний плагіат

к виконання етапів роб

і планом

Фактич

- 25.10.2024

р.

2025 р.

2025 р.

025 р.

25 р.

5 р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

р.

ПІБ автора твору

Волошин Дарина Віталіївна

ПІБ наукового керівника

Колісник О. П.

Тип роботи, що перевіряється
(курсова, кваліфікаційна робота
(проєкт))

Кваліфікаційна робота

Тема роботи

Організація і методика обліку, контролю
і аналізу грошових коштів підприємства

Рік написання

2025

Оригінальний текст у роботі
складає %

81,42%

Схожість %

18.58%

Цитати%

4.39%

с. О. П.

ініціали)

О. П.

ініціали)

Відповідальна особа

Судак Д. Л.

(П.І.Б.)

(підпис)

АНОТАЦІЯ
на кваліфікаційну роботу
на тему: «Організація і методика обліку, контролю і аналізу
грошових коштів підприємства»

Мета роботи. Вивчення чинної практики організації обліку та методики контролю за наявністю і рухом грошових коштів підприємства, а також розробка пропозицій щодо їх удосконалення.

Завданнями роботи є:

дослідити економічну природу грошових коштів;
вивчити класифікаційні ознаки грошових коштів;
проаналізувати облікову політику підприємства щодо грошових коштів;
розглянути організацію та методику бухгалтерського обліку грошових коштів на підприємстві;

запропонувати шляхи вдосконалення обліку грошових коштів з урахуванням використання інформаційних систем та комп'ютерних технологій;

здійснити аналіз грошових коштів ПрАТ «Домінік»;

дослідити порядок контролю за грошовими коштами ПрАТ «Домінік» та визначити можливості його поліпшення.

Предметом кваліфікаційної роботи є організаційні засади та методики бухгалтерського обліку й контролю за грошовими коштами на підприємстві.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є грошові кошти підприємства Приватне акціонерне товариство «Домінік».

Базою дослідження виступає Приватне акціонерне товариство «Домінік».

За результатами дослідження сформульовані пропозиції, які дозволять забезпечити повноту, структурованість і логічність відображення грошових коштів у бухгалтерському обліку, підвищити достовірність, своєчасність та релевантність інформації у фінансовій звітності, а також покращити якість даних, що формуються в системі контролю для потреб управління підприємством.

Одержані результати можуть бути використані при організації обліку на Приватне акціонерне товариство «Домінік».

Робота містить: 62 сторінки основного тексту, 19 таблиць, 6 рисунків, 37 використаних джерел, 13 додатків.

Ключові слова: грошові кошти, облік грошових коштів, контроль грошових коштів, аналіз грошових коштів, грошові потоки.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2024-2025 рр.

Рік захисту роботи: 2026 р.

ANNOTATION
on qualifying work on a theme:
«Organization and methodology of accounting, control and analysis of
enterprise funds»

Purpose of the work: Study of current accounting practices and methods of controlling the availability and movement of cash at an enterprise, as well as developing proposals for their improvement.

The objectives of the work are:

to investigate the economic nature of cash;

to study the classification features of cash;

to analyze the accounting policy of the enterprise regarding cash;

to consider the organization and methodology of cash accounting at the enterprise;

to propose ways to improve cash accounting, taking into account the use of information systems and computer technologies;

to analyze the cash of PrJSC «Dominic»;

to investigate the procedure for controlling cash of PrJSC «Dominic» and identify opportunities for its improvement.

The subject of the qualification work is the organizational principles and methods of accounting and control over cash at the enterprise.

The object of the qualification work is the cash of the enterprise Private Joint-Stock Company «Dominic».

The basis of the study is Private Joint-Stock Company «Dominic».

Based on the results of the study, proposals have been formulated that will ensure the completeness, structure and logical reflection of funds in accounting, and increase the reliability, timeliness and relevance of information in financial reporting, as well as to improve the quality of data generated in the control system for the needs of enterprise management.

The results obtained can be used in organizing accounting for the Private Joint-Stock Company «Dominic».

The work contains: 62 pages of main text, 19 tables, 6 figures, 37 sources used, 13 appendices.

Keywords: cash, cash accounting, cash control, cash analysis, cash flows.

Year of qualification work: 2024-2025.

Year of thesis defense: 2026.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	12
1.1. Економічна сутність грошових коштів	12
1.2. Класифікація грошових коштів	15
Висновки до першого розділу	20
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПРАТ «ДОМІНІК»	22
2.1. Облікова політика підприємства щодо грошових коштів	22
2.2. Організація і методика бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства	26
2.3. Методика складання звіту про рух грошових коштів та напрями удосконалення їх обліку	35
Висновки до другого розділу	37
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПРАТ «ДОМІНІК» ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	39
3.1. Аналіз грошових коштів ПрАТ «Домінік»	39
3.2. Контроль грошових потоків ПрАТ «Домінік» та шляхи його вдосконалення	45
Висновки до третього розділу	53
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

Актуальність. Формування ринкової економіки в Україні, розвиток фінансово-економічних відносин між суб'єктами господарювання, поява нових форм платіжних засобів та впровадження інформаційних технологій зумовили потребу вдосконалення обліку. Реформа облікової системи спрямована на узгодження національної практики з міжнародними стандартами та створення якісної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень, які забезпечують ліквідність підприємства як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Грошові кошти та їх еквіваленти, будучи ключовим елементом системи обігу ресурсів, становлять основу підвищення платоспроможності підприємства. Вони охоплюють усі сфери життя, всі етапи суспільного виробництва та забезпечують порядок обігу доходів і продуктів. Більшість господарських операцій підприємства пов'язані з рухом грошових коштів, тому саме вони слугують показником ліквідності та платоспроможності, що, у свою чергу, визначає фінансову здатність підприємства здійснювати свою діяльність.

Метою даної кваліфікаційної роботи є вивчення існуючої практики організації обліку та методики контролю за наявністю і рухом грошових коштів підприємства, а також розробка пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконати такі завдання:

- дослідити економічну природу грошових коштів;
- вивчити класифікаційні ознаки грошових коштів;
- проаналізувати облікову політику підприємства щодо грошових коштів;
- розглянути організацію та методику бухгалтерського обліку грошових коштів на підприємстві;

запропонувати шляхи вдосконалення обліку грошових коштів з урахуванням використання інформаційних систем та комп'ютерних технологій;

здійснити аналіз грошових коштів ПрАТ «Домінік»;
дослідити порядок контролю за грошовими коштами ПрАТ «Домінік» та визначити можливості його поліпшення.

Об'єктом дослідження є грошові кошти підприємства Приватне акціонерне товариство «Домінік».

Предметом дослідження є організаційні засади та методики бухгалтерського обліку й контролю за грошовими коштами на підприємстві.

Базою дослідження є Приватне акціонерне товариство «Домінік». Приватне акціонерне товариство «Домінік» (ПрАТ «Домінік»), зареєстроване за адресою: 36009, Полтавська область, м. Полтава, Київський район, вул. Маршала Бірюзова, буд. 2.

ПрАТ «Домінік» є українським підприємством, яке спеціалізується на виробництві та реалізації широкого асортименту кондитерських виробів. Виробничі потужності компанії відповідають міжнародним стандартам якості, що дозволяє постачати продукцію не тільки на внутрішній ринок, а й до країн Європи.

Основні напрямки діяльності ПрАТ «Домінік» включають: виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів (код 10.82 - основний вид діяльності); виробництво сухарів, сухого печива, борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання (код 10.72); оптову торгівлю цукром, шоколадом та кондитерськими виробами (код 46.36); роздрібну торгівлю хлібобулочними, борошніаними та цукровими кондитерськими виробами у спеціалізованих магазинах (код 47.24).

Таким чином, за даними таблиці 1 видно, що зареєстрований капітал залишився незмінним і становить 31 827 тис. грн. Це свідчить про стабільну статутну базу підприємства, без додаткових внесків або змін у власному капіталі. Нерозподілений прибуток збільшився з 416 058 тис. грн до 468 457 тис. грн (+52 399 тис. грн, темп зростання 112,6%). Це позитивний сигнал, що підприємство отримує прибуток і збільшує власні ресурси для реінвестування або покриття можливих збитків.

Таблиця 1

**Основні економічні показники Приватного акціонерного товариства
«Домінік» за 2023-2024 роки**

Показники	2023	2024	Зміни в абсолютних величинах	Темпи зростання (зниження) у %
Зареєстрований капітал підприємства, тис. грн.	31 827	31 827	0	100
Нерозподілений прибуток або непокриті збитки, тис. грн.	416 058	468 457	52 399	112,6
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн.	164 153	239 908	75 755	146,2
Дохід від продажу продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	735 277	837 760	102 483	113,9
Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	620 962	690 612	69 650	111,2
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	114 315	147 148	32 833	128,8
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), тис. грн.	27 097	63 926	36 829	236,0
Фонд оплати праці, тис. грн.	98 414	111 214	12 800	113,0
Середньооблікова чисельність працюючих, чол.	546	494	-52	90,5
Середньомісячна заробітна плата, грн.	15 020	18 760	3 740	124,8

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства.

Гроші та їх еквіваленти зросли на 46,2% (з 164 153 тис. грн до 239 908 тис. грн). Збільшення грошових коштів покращує поточну ліквідність підприємства, підвищує його платоспроможність і дозволяє своєчасно

виконувати зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та працівниками.

Дохід від реалізації продукції зріс на 13,9% (102 483 тис. грн), що свідчить про зростання обсягу продажів або підвищення цін на продукцію.

Собівартість проданої продукції збільшилася на 11,2% (69 650 тис. грн). Темп зростання доходу перевищує темп зростання собівартості, що позитивно впливає на прибутковість підприємства.

Валовий прибуток збільшився на 28,8% (32 833 тис. грн), що є показником підвищення ефективності основної діяльності підприємства.

Фінансовий результат до оподаткування зріс більш ніж у 2 рази - на 36 829 тис. грн, або 236% від рівня 2023 року. Це свідчить про ефективне управління витратами та підвищення рентабельності.

Фонд оплати праці зріс на 13% (12 800 тис. грн), а середньомісячна зарплата - на 24,8% (3 740 грн). При цьому чисельність працюючих зменшилася на 9,5% (52 особи). Це свідчить про оптимізацію персоналу та підвищення продуктивності праці: на одного працівника приходить більше доходу та більший фонд заробітної плати. Підприємство демонструє стабільний розвиток і підвищення фінансової ефективності. Збільшення грошових коштів, прибутків та середньої зарплати при одночасному зменшенні чисельності персоналу свідчить про ефективне управління ресурсами та оптимізацію витрат.

Основні фінансові показники вказують на покращення ліквідності та платоспроможності, що забезпечує стабільне функціонування підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Методи дослідження. У дипломній роботі застосовуються загальнонаукові методи, що ґрунтуються на системному підході до дослідження теорії, методології та організації контролю грошових коштів на підприємстві. Теоретичні аспекти контролю грошових коштів розглянуті з використанням методів індукції та дедукції, які дозволяють визначити економічну сутність цих об'єктів. Для вдосконалення обліку грошових коштів

та їх відображення у фінансовій звітності підприємства застосовувалися історичний та логічний методи, а також метод порівняння.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні та при розробці пропозицій щодо вдосконалення методів організації обліку і контролю грошових коштів на підприємстві.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що застосування зроблених висновків та запропонованих рекомендацій дозволяє забезпечити повноту, структурованість і логічність відображення грошових коштів у бухгалтерському обліку, підвищити достовірність, своєчасність та релевантність інформації у фінансовій звітності, а також покращити якість даних, що формуються в системі контролю для потреб управління підприємством.

Структура і обсяг дипломної роботи. Дипломна робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота викладена на 62 сторінках друкованого тексту, містить 19 таблиць та 6 рисунків. Кількість додатків становить 62 , а список використаних джерел налічує 37 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

1.1. Економічна сутність грошових коштів

Грошові кошти займають ключове місце в діяльності підприємства, оскільки жодна господарська операція неможлива без фінансування, тобто без використання фінансових ресурсів (грошових коштів та їх еквівалентів). За допомогою грошових коштів підприємство забезпечує закупівлю сировини та основних засобів, оплату робіт і послуг, розрахунки з працівниками, сплату податків та соціальних внесків, формування основних фондів та виконання інших виробничих та господарських завдань. Таким чином, грошові кошти та їх еквіваленти є важливою складовою системи кругообігу ресурсів.

Грошові кошти відносяться до найбільш ліквідних активів підприємства і водночас є обмеженими ресурсами. Успішність діяльності підприємства значною мірою визначається ефективністю їх раціонального розподілу та використання. Функціонування підприємства неможливе без використання фінансових ресурсів, серед яких грошові кошти займають провідне місце. Їх надходження та витрати формуються в результаті господарських операцій і потребують суворого цільового спрямування на виконання поставлених завдань. Недотримання цих умов може призвести до дисбалансу інших ресурсів, технічної відсталості виробництва та фінансової залежності підприємства.

«В Україні грошовою одиницею є гривня. У сучасній західній економічній літературі функцію грошей як засобу платежу часто не виділяють окремо, оскільки вони одночасно виконують функції обігу та світових грошей, здатних виконувати будь-яку роль. Дослідження показують, що в українській економічній літературі єдиної чіткої трактовки сутності грошей немає» [1].

Гроші виконують роль загального еквівалента, що дозволяє порівнювати вартість усіх інших товарів. Серед усіх функцій грошей найбільш значущою є функція міри вартості, оскільки гроші самі є вартістю і дозволяють визначати

цінність інших активів. Для реалізації цієї функції необхідно визначити грошову одиницю, яка слугуватиме основою для порівняння вартостей.

Грошові кошти фактично виступають як об'єкт і засіб управління грошовими потоками. Лише тісна взаємодія грошових коштів і руху грошових потоків забезпечує ефективне функціонування як грошово-кредитної системи, так і налагодженого обліку на підприємстві загалом.

В таблиці 1.1. наведено функції грошей відповідно до класичної економічної теорії (дод. Б1).

Даючи визначення сутності грошових коштів, слід зазначити, що в економічній літературі розрізняють поняття «гроші» як загальноекономічної категорії, що виступає загальним еквівалентом та слугує мірою вартості будь-яких товарів. У бухгалтерському обліку поняття грошей трансформується у «грошові кошти», які розглядаються як специфічна бухгалтерська категорія.

Питання теорії грошових коштів досліджували такі науковці, як Бутинець Ф., Єфименко В., Івченко Л., Лук'яненко Л., Осовська Г., Ткаченко Н., Філімоненко О.

У таблиці 1.2. наведено визначення грошових коштів, яке найбільше відповідає потребам бухгалтерського обліку.

Таблиця 1.2

Економічна сутність поняття «грошові кошти»

№ з/п	Автор	Визначення
1.	Бутинець Ф. Ф.	грошові кошти – форма існування грошей, використовується як засіб обігу та платежу; грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, в тому числі пам'ятні та ювілейні монети, що знаходяться в обігу і є дійсними платіжними засобами
2.	Єфименко В., Лук'яненко Л.	грошові кошти – це готівка, яка зберігається на підприємстві, гроші в банках (на рахунках); банківські векселі, грошові чеки та перекази від клієнтів
3.	Івченко Л.	поняття бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та може бути у формі готівки, коштів на рахунках в банку, депозитів до запитання
4.	Осовська Г.	грошові кошти – це доходи і надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємства, організації, установи у банках і використовуються для забезпечення їх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків

5.	Остафійчук М.	грошові кошти – це готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби
6.	Ткаченко Н.М	грошові кошти – касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти
7.	Філімоненко О.	грошові кошти – це кошти у вигляді грошей, які знаходяться в касі підприємства, на рахунках в установах банку, в акредитивах

Джерело: узагальнено автором за даними

Аналіз інформації, наведеної в таблиці 1.2, показує, що серед науковців немає єдиного підходу до визначення економічної сутності та трактування поняття «грошові кошти». У таблиці 1.3 наведено визначення термінів «грошові кошти та їх еквіваленти», закріплене у нормативних документах.

Таблиця 1.3

Визначення термінів «грошові кошти та їх еквіваленти» у нормативних документах

Визначення	Зміст	Джерело
Грошові кошти	Готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання;	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [24]
Грошові кошти	Складаються з готівки в касі і депозитів до запитання	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [16]
Еквіваленти грошових коштів	Короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [17]
Гроші (грошові кошти)	1. Законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України - гривня. 2. Іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом.	Цивільний кодекс України

Джерело: узагальнено автором

Аналіз існуючих визначень поняття «грошові кошти», наведених у чинних нормативних документах, а також враховуючи думку науковців, які досліджували це питання, свідчить про недосконалість та нечіткість формулювань, що потребує уточнення. У більшості визначень перелічуються складові грошових коштів, проте вони представлені неповно або деякі елементи взагалі не відносяться до даного поняття.

Найбільш чітким та економічно обґрунтованим є визначення Ф. Бутинця, згідно з яким «грошові кошти – це форма існування грошей, що використовується як засіб обігу та платежу; грошові знаки національної валюти України – банкноти та монети, включно з пам'ятними та ювілейними монетами, що перебувають в обігу і є дійсними платіжними засобами».

Відповідно до МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» сформовано визначення основних термінів обліку грошових коштів, які наведені в таблиці 1.4. (Дод. Б2).

Еквіваленти грошових коштів призначені для погашення короткострокових зобов'язань і не використовуються для інвестиційних чи інших цілей. Щоб інвестицію можна було класифікувати як еквівалент грошових коштів, вона повинна легко конвертуватися у відому суму грошових коштів та характеризуватися мінімальним ризиком зміни вартості. Тому інвестиції визнаються еквівалентом грошових коштів лише у разі їх короткострокового погашення, наприклад, протягом трьох місяців або менше від дати придбання.

1.2. Класифікація грошових коштів

Для ефективного та цілеспрямованого управління грошовими коштами підприємства першочерговим завданням є їх правильна класифікація. На сучасному етапі у науковій літературі відсутній уніфікований підхід до

класифікації грошових коштів за різними ознаками, що обумовлює необхідність узгодження та систематизації підходів.

Грошові потоки підприємства визначаються як сукупність операцій з надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів. Надходження грошових коштів відбуваються постійно і в динамічному режимі, що зумовлює потребу забезпечення безперервності грошових потоків, що є ключовою умовою стабільного фінансового функціонування підприємства (рис. 1.1).

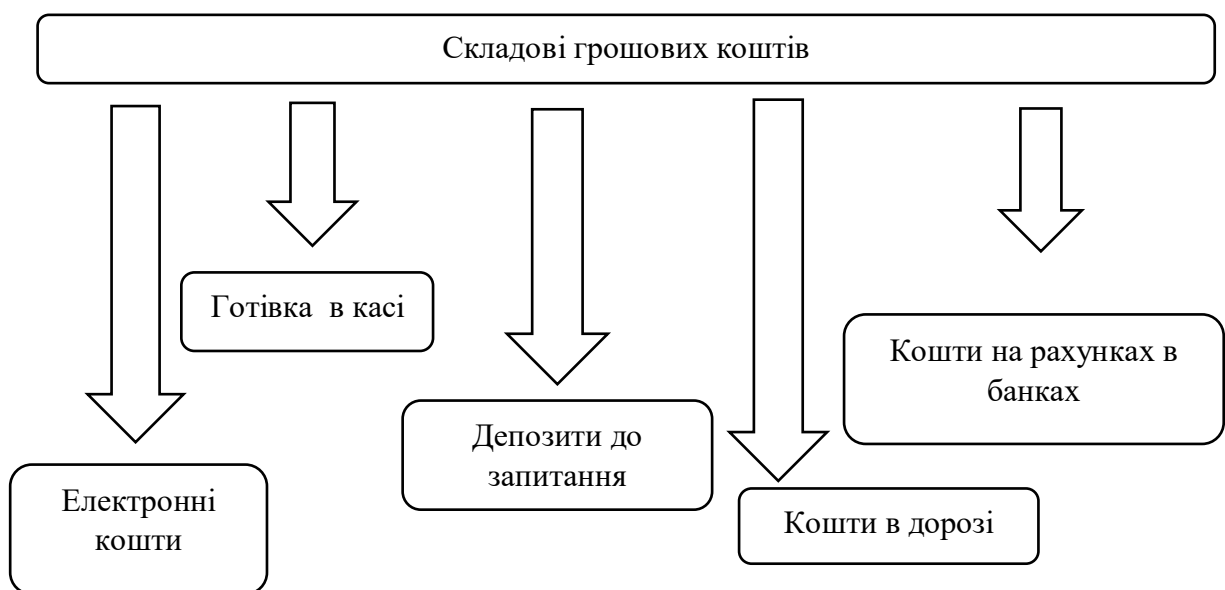

Рис.1.1. Склад грошових коштів підприємства

Джерело: розроблено автором за даними [9].

Залежно від форми існування грошові кошти поділяються на готівкові та безготівкові.

«Готівкові грошові кошти – грошові кошти у вигляді паперових грошей, монет, грошових знаків, файлів в пам'яті комп'ютера (якщо вони використовуються без прямого зв'язку з банківськими рахунками)» [29].

«Безготівкові грошові кошти – грошові кошти на банківських рахунках, що використовуються для оплати, взаємних розрахунків шляхом перерахування з одного рахунку на інший» [5].

Склад грошових коштів відображає функціонування будь-якого підприємства, оскільки вони беруть участь у всіх економічних та господарських операціях, розрахунках, відображаються в облікових документах, пов'язаних із витратами, доходами та фінансовими результатами, і спрямовані на досягнення головної мети економічної діяльності - отримання прибутку.

Класифікація грошових коштів є ключовим елементом для належного організування їх обліку, аналізу та контролю, оскільки забезпечує впорядкування коштів відповідно до інформаційних потреб користувачів бухгалтерської інформації. Водночас більшість дослідників зосереджують увагу головним чином на класифікації грошових потоків, а не самих грошових коштів. При цьому грошові потоки є похідними від грошових коштів і відображають їх переміщення в процесі господарської діяльності підприємства.

Проф. В. В. Сопко наводить наступну класифікацію грошових коштів (рис.1.2).

Значення та роль грошових коштів на рівні підприємства обумовлює необхідність їх детального дослідження, а також визначення стратегії та тактики управління їх формуванням і використанням.

Готівкові кошти переважно застосовуються для виплати заробітної плати, пенсій, стипендій (тобто для формування доходів населення), а також при купівлі товарів і послуг у роздрібній торгівлі та розміщенні коштів на банківських рахунках, що відображає витрачання доходів населення.

За видом валюти грошові кошти поділяються на кошти у національній валюті та кошти в іноземних валютах. Грошові кошти у національній валюті включають як готівкові, так і безготівкові кошти, випущені державою і що переважно перебувають в обігу на її території. Грошові кошти в іноземній валюті охоплюють як готівкові, так і безготівкові кошти, які є законним засобом платежу на території відповідної іноземної держави або групи держав.

Рис.1.2. Класифікація грошових коштів

Джерело: розроблено автором за даними [34].

Грошові кошти також можна класифікувати за ступенем обмеженості у їх використанні:

необмежені у використанні – кошти, якими підприємство може розпоряджатися вільно для здійснення господарської діяльності;

обмежені у використанні – кошти, призначені для конкретних цільових завдань і які підприємство може застосовувати лише за визначеним призначенням.

Грошові кошти з обмеженим використанням доцільно відображати у статті Балансу «Інші оборотні активи», оскільки вони не можуть бути використані для загальних розрахунків у будь-який момент, а призначені для виконання конкретних завдань. Залежно від рівня ділової активності, грошові кошти підприємства можна поділити на активні та пасивні. Активні кошти беруть участь у грошовому обороті та виконують функцію засобу платежу, тоді як пасивні кошти тимчасово не використовуються в розрахунках.

Таким чином, для потреб користувачів бухгалтерської інформації доцільно виділяти ознаки класифікації грошових коштів, які максимально відображають їх економічну сутність та функціональне призначення. (табл.1.5) (додаток Б3).

Аналіз характеристик різних видів грошових коштів свідчить про їхню тісну взаємозалежність: нестача одного виду коштів призводить до зменшення обсягу іншого. У системі управління грошовими потоками ці види грошових коштів виступають ключовим елементом сучасного фінансового менеджменту. Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення ефективного функціонування підприємства, а головним завданням – формування достатнього обсягу грошових коштів відповідно до потреб суб'єкта господарювання. Класифікація видів грошових коштів наведена в таблиці 1.4.

Характеристика видів грошових коштів свідчить про високий ступінь їх взаємозв'язку, адже нестача одного виду коштів призводить до скорочення обсягу іншого. У системі управління грошовими потоками ці види виступають центральним елементом сучасного фінансового менеджменту. Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення ефективного функціонування підприємства, а завданням – формування достатнього обсягу коштів відповідно до його потреб.

Таблиця 1.4

Види класифікації грошових коштів

Класифікація грошових коштів за видами	Характеристика
За масштабом обслуговування господарського процесу	грошовий потік по підприємству загалом; грошовий потік за окремими структурними підрозділами; грошовий потік за окремими господарськими операціями
За видами господарської діяльності	грошовий потік від операційної діяльності; грошовий потік від інвестиційної діяльності; грошовий потік від фінансової діяльності
За напрямом руху коштів	позитивний (вхідний) грошовий потік; негативний (вихідний) грошовий потік
За методом обчислення обсягу	за методом обчислення обсягу (валовий грошовий потік); чистий грошовий потік; вільний грошовий потік

Джерело: розроблено автором за даними [33].

Грошові кошти на підприємстві можуть класифікуватися за різними ознаками: за формою існування (готівкові та безготівкові), за видом валюти (у національній та іноземних валютах), за обмеженістю використання (необмежені та обмежені у використанні) та за ступенем ділової активності (активні та пасивні). Така класифікація дозволяє структурувати інформацію для бухгалтерського обліку, аналізу та контролю.

Висновки до першого розділу

Проаналізувавши літературні джерела та ознайомившись із працями науковців, можна зробити такі висновки:

1. На сьогодні відсутній єдиний комплексний підхід до визначення поняття «грошові кошти», а складові цього терміна трактуються по-різному, що потребує додаткового уточнення та вдосконалення. Аналіз нормативно-правових актів щодо організації обліку грошових коштів в Україні свідчить, що чинна нормативна база щодо готівкових та безготівкових платежів здебільшого відповідає потребам підприємств.

2. В економічній літературі грошові кошти розглядаються через поняття «гроші» як загальноекономічну категорію, що відображає загальний еквівалент і міру вартості товарів. У бухгалтерському обліку поняття «гроші»

трансформується у «грошові кошти», виступаючи як специфічна бухгалтерська категорія.

3. Грошові кошти є найліквіднішими активами підприємства, і для точного ведення обліку важливо розмежовувати це поняття. Грошові кошти та їхні еквіваленти відіграють ключову роль у кругообігу ресурсів. Облік ведеться окремо за готівковими коштами, безготівковими коштами, грошовими документами та еквівалентами грошових коштів.

4. Для визначення сутності поняття «грошові кошти» доцільно виділити основні ознаки їх класифікації: за призначенням, способом зберігання, джерелами надходження, масштабом обслуговування господарського процесу, видами діяльності, напрямом руху коштів та методом обчислення обсягу.

5. Запропонована класифікація грошових коштів необхідна для практичного використання ключових показників грошових потоків, зокрема: забезпечення постійної платіжної стабільності та платоспроможності, оцінки фінансової стійкості, урахування галузевих закономірностей грошових потоків у практиці обліку та аналізу, а також для оперативного визначення потоків інформації задля організації своєчасного і повного інформаційного забезпечення контролю за рухом грошових коштів підприємства.

6. Створення ефективної системи бухгалтерського обліку грошових коштів передбачає правильність реєстрації та відображення всіх етапів їх руху - від дотримання нормативно-правових вимог і заповнення первинних документів до узагальнення інформації у регістрах та складання фінансової звітності.

7. Реалізація науково-обґрунтованої стратегії управління грошовими коштами є ключовою для успішного функціонування підприємства. Основна мета управління грошовими потоками полягає в забезпеченні ефективної діяльності, а головне завдання — формування достатнього обсягу коштів відповідно до потреб суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Облікова політика підприємства щодо грошових коштів

Сьогодні для прийняття обґрунтованих управлінських рішень керівництво компанії повинно мати чітке уявлення про реальний фінансовий стан діяльності, на об'єктивність якого значною мірою впливає повнота та якість сформованої облікової політики. Облікова політика ПрАТ «Домінік» розроблена на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [7], Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, інших нормативних документів і внутрішніх актів підприємства (додаток А).

Суб'єкти господарювання, що застосовують міжнародні стандарти при формуванні облікової політики та веденні обліку, отримують широкі можливості для деталізації фінансової інформації, проте це супроводжується суворішими вимогами до ведення обліку. Використання економічно обґрунтованої облікової політики дозволяє ПрАТ «Домінік» підвищити ефективність використання фінансових, трудових і матеріальних ресурсів.

Аналіз облікової політики підприємства допомагає оцінити, наскільки системно підійшли до її формування та наскільки ефективно вона застосовується на практиці. Зокрема, розглядається повнота відображення ключових елементів облікової політики за основними об'єктами обліку підприємства.

Існують два підходи до визначення облікової політики:

перший, закріплений законодавством, визначає її як сукупність принципів, методів і процедур, що застосовуються для ведення обліку та складання фінансової звітності;

другий підхід розглядає облікову політику в широкому значенні як управління обліком та у вузькому – як вибір конкретних методик ведення обліку.

Основним розпорядчим документом, який встановлює або уточнює облікову політику підприємства, є Наказ про облікову політику. Він містить опис методів оцінки, що застосовуються при складанні фінансової звітності. Підприємство визначає методи, способи, процедури, схеми та інші інструменти, необхідні для ведення бухгалтерського обліку на всіх ділянках та складання різних форм звітності.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства [29], до елементів облікової політики, що стосуються фінансової звітності, належать:

критерій суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності;

перелік пов'язаних сторін;

методика складання звіту про рух грошових коштів;

порядок складання балансу філіями.

Будь-які зміни окремих елементів облікової політики призводять до відповідної корекції показників фінансової звітності підприємства, приклади якої наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Вплив облікових підходів на результати фінансової звітності

Нормативно-правовий акт, що надає альтернативи	Елементи облікової політики	Вплив на показники фінансової звітності
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (п. 3) [24] Лист Міністерства фінансів України від 29.07.2003 р. №04230-04108 (п. 6)	Поріг суттєвості інформації	Інформація, яку особи, відповідальні за складання звітності, вважають не суттєвою, щодо окремих господарських операцій не знаходить свого відображення у Балансі
НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» (п. 8) [20]	Методи створення резерву сумнівних боргів	Метод створення резерву сумнівних боргів впливає на значення рядків 160, 162, 260, 280, 350, 380, 640 Балансу

НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» (п. 10-15) [21]	Методи оцінки фінансових інвестицій в залежності від їх виду	Обраний підприємством метод оцінки фінансових інвестицій в залежності від їх виду впливає на значення рядків 040, 045, 080, 220, 260, 280, 350, 380, 640
НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти» (п. 19-20)	Методи оцінки фінансових активів, фінансових зобов'язань, інструментів власного капіталу та похідних	Обраний підприємством метод оцінки фінансових активів, фінансових зобов'язань, інструментів власного капіталу та похідних впливає на значення рядків 040, 045, 080, 220, 260, 280, 350, 380, 450, 480, 640

Джерело: розроблено автором за даними [20,21,24].

Відповідно до облікової політики ПрАТ «Домінік», грошові кошти включають власні ресурси підприємства та депозити до запитання. Еквівалентами грошових коштів визнаються короткострокові високоліквідні інвестиції, що можуть бути вільно конвертовані у відомі суми грошових коштів, мають незначний ризик зміни вартості та термін погашення не більше трьох місяців від дати придбання.

Депозити до запитання – це кошти, які можна зняти у будь-який момент без попереднього повідомлення, у тому числі з банківських рахунків. Безвідкличні акредитиви, відкриті на користь бенефіціара (продавця), не відносяться до грошових коштів і їх еквівалентів та відображаються у фінансовій звітності як видані аванси.

Для ефективного контролю за рухом грошових коштів необхідно здійснювати своєчасний моніторинг надходжень і витрат. Рекомендується формувати прогностні показники на наступний рік, що включають планові доходи від основної діяльності та витрати за статтями. Впровадження автоматизованого обліку грошових коштів забезпечує високу точність даних, правильність обліку та підвищує продуктивність праці співробітників.

Основні завдання бухгалтерського обліку грошових коштів включають [4]:

організацію та законне проведення безготівкових і готівкових розрахунків;

своєчасне та правильне документування операцій;
збереження грошових коштів і цінних паперів у касі;
контроль за витратами коштів;
точне ведення розрахунків з дебіторами та стягнення заборгованості;
періодичну інвентаризацію коштів і дебіторської заборгованості;
забезпечення схоронності коштів і контроль за їх цільовим використанням;

повне та своєчасне відображення руху коштів у документах і облікових реєстрах;

дотримання правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарювання;

своєчасність взаєморозрахунків для запобігання штрафам.

Суттєвість інформації фінансової звітності визначається її кількісними та якісними характеристиками. Кількісні критерії встановлюються порогом суттєвості, який може варіюватися залежно від виду фінансового звіту:

для балансових статей – від 1 до 5% від підсумку балансу або від 1 до 15% від вартості активів, власного капіталу чи зобов'язань;

для статей звіту про рух грошових коштів – від 1 до 5% суми чистого руху коштів від операційної діяльності.

Статті, що відповідають критеріям суттєвості, відображаються окремо у звітності, інша інформація подається у групах для розкриття складових активів, зобов'язань, доходів і витрат.

Таким чином, ключові елементи облікової політики підприємства щодо грошових коштів включають:

перелік та склад грошових коштів;

перелік та склад їх еквівалентів;

критерії віднесення короткострокових фінансових інвестицій до еквівалентів грошових коштів;

джерела надходження коштів;

напрямки вибуття та використання коштів;
формування робочого плану рахунків для обліку грошових коштів та їх еквівалентів;
методику складання звіту про рух грошових коштів;
періодичність проведення інвентаризацій.

Своєчасне та правильне формування облікової політики щодо грошових коштів забезпечує достовірність бухгалтерського обліку, фінансової та управлінської звітності, а також ефективне управління грошовими потоками і фінансову стабільність підприємства.

2.2. Організація і методика бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства

Раціональне управління грошовими коштами та належна організація їх обліку є ключовими елементами ефективного функціонування будь-якого підприємства. Саме від якості організації грошових потоків залежать фінансова стійкість суб'єкта господарювання, його ділова активність, здатність своєчасно виконувати зобов'язання та підтримувати оптимальний рівень ліквідності. Оскільки грошові кошти є універсальним платіжним засобом, вони забезпечують безперервність операційного процесу та стабільність фінансових результатів.

Переважає більшість господарських операцій підприємства - закупівля матеріальних ресурсів, процес виробництва, реалізація продукції та послуг - супроводжуються надходженням або витрачанням коштів. Таким чином, рух грошових коштів формує основу фінансового обліку, впливає на формування показників звітності та бере участь на всіх стадіях облікового циклу. Завдяки високому рівню ліквідності грошові кошти виступають важливим інструментом оперативного регулювання фінансово-господарської діяльності.

Грошові кошти відносять до оборотних активів підприємства, і їх наявність забезпечує можливість здійснення розрахунків із постачальниками та підрядниками, виконання податкових зобов'язань перед бюджетом, погашення боргів перед фінансовими установами, виплати заробітної плати, премій та інших виплат працівникам. Крім того, грошові кошти використовуються для покриття адміністративних, господарських, виробничих і фінансових витрат. Їх формування базується на взаємовідносинах підприємства з різними контрагентами: юридичними й фізичними особами, комерційними структурами, державними установами, банківськими організаціями тощо. Всі ці відносини виникають у процесі реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг та інших господарських операцій, що відображають фінансову діяльність підприємства.

Ефективна організація обліку грошових коштів передбачає не лише їх своєчасне документальне оформлення, а й впровадження систем внутрішнього контролю, аналіз руху коштів, планування майбутніх грошових потоків та прогнозування потреб підприємства в ліквідних ресурсах. Налагоджений облік забезпечує можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень, своєчасне виявлення відхилень, а також мінімізацію ризиків, пов'язаних із нестачею коштів або їх неефективним використанням.

Саме тому чітке визначення процедури обліку, формування облікової політики щодо грошових коштів, використання сучасних інформаційних технологій та автоматизація процесів стають важливою умовою підвищення фінансової дисципліни та захисту активів підприємства.

Основні стадії організації бухгалтерського обліку грошових коштів наведені на рисунку 2.1, який узагальнює логічну послідовність їх облікового відображення - від документування операцій до формування показників фінансової звітності.

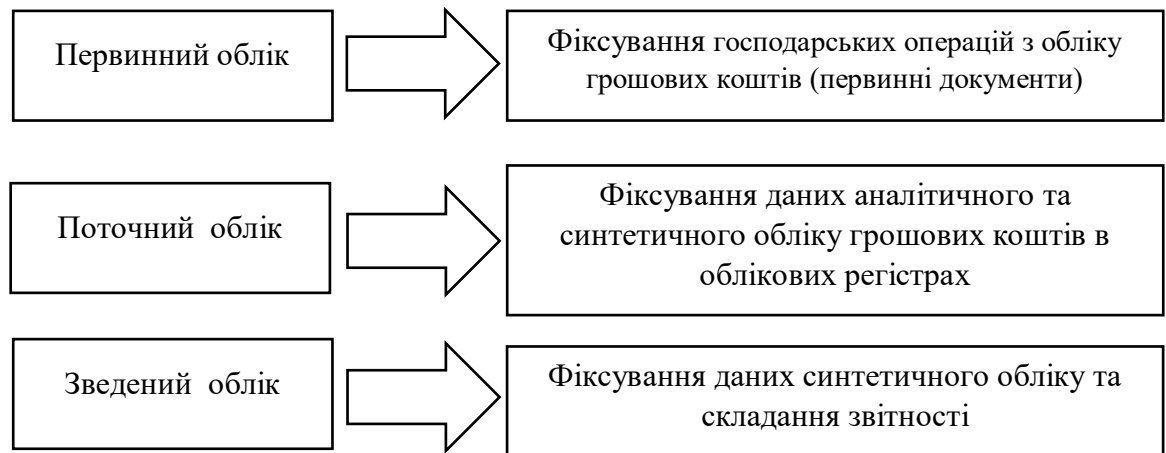

Рис. 2.1. Етапи ведення обліку грошових коштів ПрАТ «Домінік»

Джерело: розроблено автором.

Бухгалтерський облік грошових коштів та їх еквівалентів у ПрАТ «Домінік» здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів підприємства. Організація обліку забезпечує повноту та своєчасність відображення операцій з надходження, руху та використання коштів.

Для упорядкування первинної інформації застосовується система облікових номенклатур, що охоплює основні первинні документи й реєстри, пов'язані з рухом грошових коштів. Приклад таких номенклатур для первинного етапу обліку грошових ресурсів наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік облікових номенклатур з обліку грошових коштів ПрАТ
«Домінік»

Характеристика даних для обліку (номенклатура)	Використання облікових даних	У вираженні		У яких носіях інформації згадані вперше
		натуральному	вартісному	
Отримання грошей	Облік надходження грошових коштів			Прибутковий касовий ордер, грошовий чек, квитанція
назва валюти		+	-	
сума		-	+	
від кого надійшло		+	-	
за що надійшло	Облік вибуття грошових коштів	+	-	Видатковий касовий ордер, розрахунково-платіжна відомість, квитанція, розпорядження керівництва
Видача грошей				
назва валюти		+	-	
сума		-	+	
кому видано		+	-	
на які цілі видано		+	-	

Джерело: розроблено автором.

Процес формування облікових номенклатур на етапі первинного обліку потребує системного підходу та поєднання з укрупненням одиниць обліку. Такий підхід дає змогу оптимізувати кількість первинних документів, скоротити навантаження на обліковий персонал і підвищити ефективність оброблення інформації.

Грошові кошти надходять на підприємство з різних джерел: від покупців і замовників за реалізовану продукцію та надані послуги, від банківських установ у вигляді кредитів, від інших організацій як тимчасова фінансова допомога, з рахунків у банках при перерахуванні коштів, від працівників у разі оплати ними певних послуг підприємства, а також у разі повернення надміру виплачених сум чи невикористаних підзвітних коштів. Кожен вид надходжень вимагає відповідного документального оформлення.

Надходження готівки до каси оформлюється прибутковими касовими ордерами або первинними відомостями, на підставі яких пізніше складається прибутковий ордер. Усі документи, що підтверджують надходження коштів, обов'язково підписуються керівником та головним бухгалтером або особами, уповноваженими ними на здійснення таких операцій.

Видача готівкових коштів із каси підприємства також здійснюється виключно на підставі належним чином оформлених документів - видаткових касових ордерів або розрахунково-платіжних відомостей, на підставі яких оформлюється видатковий касовий ордер (Додаток В1).

Документи на видачу готівки повинні бути завізовані керівником і головним бухгалтером або іншими відповідальними особами. До видаткового ордера можуть додаватися різні підтвердні документи: заяви на видачу коштів, рахунки та інші підстави для витрачання готівки.

Для більшої наочності процесу руху документів у межах касових операцій операційну схему обробки видаткового касового ордера ПрАТ «Домінік» наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Оперограма руху видаткового касового ордеру ПрАТ «Домінік»

Види робіт	Виконавці			
	Касир	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Керівник
Оформлення видаткового касового ордеру				
Перевірка доцільності витрачання коштів				
Видача дозволу на видачу готівки з каси				
Оформлення видачі готівки з каси				
Формування звіту касира				
Передача звіту касира				

Джерело: розроблено автором.

Безготівкові операції між ПрАТ «Домінік» та іншими підприємствами, установами й організаціями проводяться на основі відповідних первинних документів, які застосовуються залежно від обраної форми безготівкових розрахунків (див. рис. 2.2).

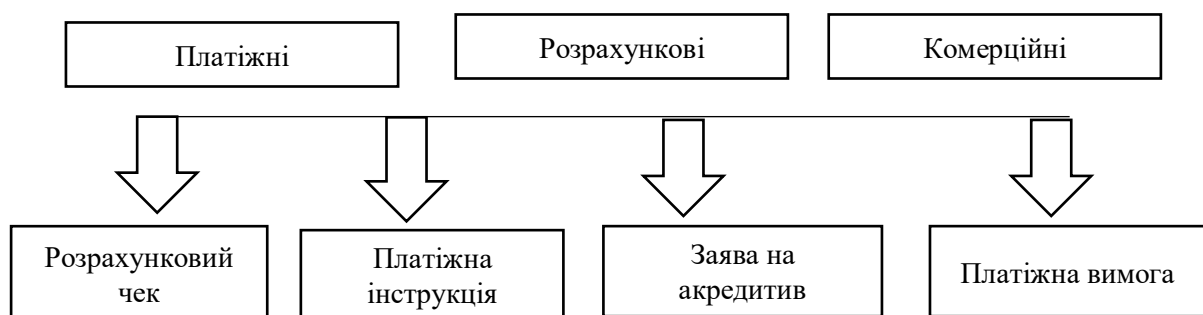

Рис. 2.2. Схема організації обліку на рахунках в банках ПрАТ «Домінік»

Джерело: розроблено автором.

Отже, правильне та своєчасне ведення обліку грошових коштів передбачає: забезпечення збереження коштів у касі та на банківських рахунках і контроль за їх цільовим використанням відповідно до нормативно-правових вимог; повне та своєчасне документування всіх операцій з руху грошових коштів як у касі підприємства, так і на банківських рахунках; дотримання розрахункової та фінансової дисципліни; своєчасне та достовірне ведення аналітичного обліку.

«Звіт про кошти, видані на відрядження або під звіт, є первинним бухгалтерським документом, який застосовується для обліку коштів, переданих працівнику підприємства з метою здійснення службових витрат. Його основна мета полягає в контролі та документальному підтвердженні використання виданих грошових коштів на відрядження, придбання товарів або оплати послуг, пов'язаних із виконанням службових обов'язків» [13].

Звіт містить перелік фактично здійснених витрат із зазначенням дати, суми, призначення та підтверджуючих документів (квитанції, чеки, накладні, рахунки) (додаок В2). Працівник, якому видані кошти, зобов'язаний повернути невикористані суми та надати всі підтвердження витрат у встановлені терміни.

Документ підписується працівником, керівником підрозділу та головним бухгалтером, що забезпечує відповідальність та контроль за правильністю використання коштів.

В бухгалтерському обліку такий звіт використовується для: списання коштів, виданих під звіт, на відповідні статті витрат; контролю своєчасності та правильності розрахунків; підготовки фінансової звітності щодо руху грошових коштів підприємства.

В таблиці 2.3. наведено графік руху звіту про кошти, видані на відрядження або під звіт.

Таблиця 2.3

Графік руху звіту про кошти, видані на відрядження або під звіт

ПрАТ «Домінік»

Назва робіт	Виконавці	Терміни виконання	Кому передати	Час з початку робіт
Відрядження	Матеріально-відповідальна особа	До закінчення 5-го банківського дня, що настає за днем, у якому працівник завершує відрядження	Бухгалтеру	За необхідності
Господарські потреби	Матеріально-відповідальна особа	Не більше 2-х робочих днів, включаючи день отримання готівкових коштів під звіт	Бухгалтеру	За необхідності
На закупівлю продукції та заготівлю сировини (крім металобрухту)	Матеріально-відповідальна особа	Не більше 10-ти робочих днів від дня видачі готівкових коштів під звіт	Бухгалтеру	За необхідності

Джерело: розроблено автором.

В умовах ринкової економіки добробут підприємства значною мірою визначається ефективністю управління, яке вимагає повної, достовірної та своєчасної інформації. Бухгалтерська служба перебуває на перетині інформаційних потоків різних підрозділів і фактично є єдиним джерелом даних про реальний фінансовий стан підприємства. Оскільки бухгалтерський облік є однією з ключових функцій управління, від точності та достовірності облікових операцій залежить ефективність діяльності всього підприємства. Організація обліку грошових коштів на ПрАТ «Домінік» здійснюється відповідно до індивідуальних графіків роботи працівників (див. табл. 2.4) (додаток В3).

Індивідуальні графіки роботи розробляються також для працівників, які надають первинну облікову інформацію або виконують будь-які облікові операції (завідувачі складів, комірники, працівники, відповідальні за постачання та збут, експедитори, диспетчери). Такі графіки можуть

складатися для організації облікової роботи на день або на більш тривалий період, наприклад на місяць чи рік, залежно від потреб підприємства. Зазвичай графіки є постійними, проте за необхідності можуть бути розроблені і разові варіанти.

Для ведення синтетичного та аналітичного обліку ПрАТ «Домінік» використовує власний робочий план рахунків, що включає додаткові аналітичні та субрахунки відповідно до національного Плану рахунків бухгалтерського обліку. Цей план враховує специфіку підприємства, зокрема облік грошових коштів у іноземній валюті через рахунки: 302 «Готівка в іноземній валюті», 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті». Крім того, ведеться облік грошових коштів на рахунку 33 «Інші кошти» з деталізацією за такими підрахунками: 331 «Грошові документи в національній валюті», 332 «Грошові документи в іноземній валюті», 333 «Грошові кошти у дорозі в національній валюті», 334 «Грошові кошти у дорозі в іноземній валюті».

Ці рахунки є активними: за дебетом відображається надходження грошових коштів, за кредитом – їх використання. Дебетове сальдо свідчить про наявний залишок грошових коштів на підприємстві.

В таблиці 2.5. наведено бухгалтерські проведення щодо отримання та погашення суми кредиту.

Таблиця 2.5

Відображення операцій з отримання і погашення суми кредиту та відсотків за кредитом ПрАТ «Домінік»

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Регістр обліку	Сума, грн.
			Дт	Кт		
1.	20.03.2025	Отримано короткострокову позику банку на поточний рахунок	311	601	Аналіз рахунка 31	120 000 000
2.	20.03.2025	За користування кредитом нараховано відсотки за березень 2021 року	951	684	Аналіз рахунка 95	400 000

3.	20.03.2025	Списано нараховані відсотки за березень на фінансовий результат	792	951	Аналіз рахунка 95	400 000
4.	20.03.2025	Сплачено відсотки за користування кредитом	684	311	Аналіз рахунка 31	400 000
5.	31.12.2025	Погашено коротстроковий кредит банку	601	311	Аналіз рахунка 31	120 000 000

Джерело: розроблено автором

«Регістрами аналітичного обліку готівкових коштів на підприємстві є журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів, касова книга та звіти касира. Для безготівкових розрахунків такими регістрами виступають банківські виписки, які можуть виконувати роль первинних документів, оскільки є офіційними документами банківської установи, наданими підприємству для обліку операцій» [15].

Інформація про грошові кошти та розрахунково-кредитні операції узагальнюється у фінансовій звітності, яка є кінцевим етапом документообігу та забезпечує комплексне відображення фінансового й майнового стану підприємства. Основними показниками звіту про рух грошових коштів є залишок коштів і їх рух протягом періоду. Залишок на початок і кінець звітного періоду відображає тимчасово вільні грошові кошти та їх еквіваленти в касі та на банківських рахунках, які не обмежені у використанні. Ці дані повинні відповідати показникам Балансу (форма 1).

«Залишок грошових коштів необхідний підприємству для здійснення поточної діяльності, своєчасних виплат, підтримання платоспроможності за поточними зобов'язаннями та страхування ризику несвоєчасного надходження коштів через погіршення ринкової кон'юнктури або уповільнення платіжного обороту. Адекватність залишку можна перевірити розрахунковим шляхом, використовуючи суму операційного залишку і коефіцієнт нерівномірності надходжень грошових коштів у попередньому році» [15].

Бухгалтерський облік грошових коштів має ключове значення для організації грошового обігу, розрахунків і кредитування, а також для зміцнення платіжної дисципліни та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Тому важливим є контроль за дотриманням касової дисципліни, точністю обліку та раціональним використанням коштів.

2.3. Методика складання звіту про рух грошових коштів та напрями удосконалення їх обліку

Звіт про рух грошових коштів є одним із ключових фінансових документів підприємства, який відображає надходження та використання грошових коштів за звітний період. Він дозволяє оцінити ліквідність підприємства, його фінансову стійкість та здатність забезпечувати поточні зобов'язання, здійснювати інвестиції та фінансувати розвиток. Складання такого звіту є важливим інструментом управлінського контролю, оскільки надає керівництву та зовнішнім користувачам інформацію про ефективність управління грошовими ресурсами.

Методика складання звіту про рух грошових коштів передбачає кілька ключових етапів. Першим етапом є підготовка даних, що включає аналіз бухгалтерських регістрів, первинних документів та визначення початкових і кінцевих залишків грошових коштів на рахунках підприємства. На цьому етапі особлива увага приділяється правильності відображення всіх надходжень і витрат, своєчасності оплати зобов'язань та точності документального підтвердження господарських операцій.

Другий етап – вибір методу складання звіту. Використовуються два основні методи:

прямий метод, який передбачає відображення фактичних надходжень і витрат грошових коштів за видами діяльності. Цей метод дає більш детальну інформацію про джерела надходжень і напрямки витрат;

непрямий метод, який розпочинається з фінансового результату (прибутку або збитку) і коригується на зміни залишків оборотних активів і зобов'язань, амортизаційні нарахування та інші операції, що не впливають на рух грошових коштів безпосередньо.

Рух коштів у звіті класифікується за трьома видами діяльності:

операційна діяльність – надходження від реалізації продукції, оплата за товари та послуги, виплата заробітної плати та податків;

інвестиційна діяльність – придбання та продаж основних засобів, цінних паперів, довгострокових фінансових вкладень;

фінансова діяльність – залучення кредитів і позик, виплата дивідендів, випуск або погашення акцій та інших фінансових зобов'язань.

На заключному етапі здійснюється узагальнення даних, визначення чистого руху грошових коштів за кожним видом діяльності, а також контроль відповідності змін залишків коштів на початок і кінець звітного періоду.

Удосконалення обліку грошових коштів є важливим напрямом підвищення ефективності фінансового управління підприємством. До основних напрямів удосконалення можна віднести:

автоматизація обліку та звітності – впровадження сучасних інформаційних систем, які забезпечують точність, швидкість обробки даних та зменшують ризик помилок при формуванні звітності. Це дозволяє вести облік грошових потоків у режимі реального часу та отримувати аналітичну інформацію для оперативного управління;

покращення внутрішнього контролю – розробка і впровадження чітких процедур затвердження документів, що підтверджують рух коштів, встановлення відповідальності за ведення касових операцій, проведення регулярних звірок та аудиту грошових потоків;

впровадження аналітичного обліку грошових коштів – деталізація руху коштів за напрямками, контрагентами, видами діяльності та проектами;

оптимізація касової дисципліни та розрахункових процедур – встановлення мінімальних залишків грошових коштів, регламентування

строків і способів розрахунків з контрагентами, впровадження безготівкових операцій для підвищення прозорості руху коштів;

прогнозування грошових потоків – створення моделей прогнозування доходів і витрат, визначення можливих дефіцитів або надлишку коштів, що дозволяє своєчасно вживати заходів для забезпечення платоспроможності підприємства;

регулярна звірка та аналіз залишків – періодичне порівняння фактичних залишків коштів із даними бухгалтерського обліку, що сприяє своєчасному виявленню розбіжностей і недоліків у веденні обліку.

Таким чином, методика складання звіту про рух грошових коштів у поєднанні з удосконаленням обліку грошових ресурсів забезпечує достовірність фінансової інформації, підвищує ефективність управління фінансами та сприяє стабільному розвитку підприємства. Впровадження сучасних технологій, аналітичного обліку та прозорих процедур контролю створює умови для оперативного прийняття управлінських рішень та підвищення фінансової стійкості підприємства.

Висновки до другого розділу.

Дослідження організації та методики обліку грошових коштів на обраному підприємстві дозволяє зробити такі висновки:

1. Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від ефективності управління, яке потребує повної, достовірної та своєчасної інформації. Бухгалтерська служба є центром інформаційних потоків і практично єдиним джерелом даних про реальний фінансовий стан, від точності обліку залежить ефективність діяльності підприємства.

2. Наявність грошових коштів і їх рух на рахунках у банках є важливим аспектом обліку. Інформація про рух коштів дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо фінансового стану підприємства. Грошові кошти та їх

еквіваленти становлять найбільш ліквідну частину активів, що впливає на організацію обліку та систему контролю.

3. Робота бухгалтерії організовується за індивідуальними графіками для працівників, які надають первинні дані або виконують облікові операції, а також для самих бухгалтерів. Графіки можуть визначати обсяг робіт на день, місяць або рік, бути постійними або разовими.

4. Первинними документами є прибуткові та видаткові касові ордери для готівки та платіжні доручення для безготівкових розрахунків. Аналітичний облік готівки ведеться у касових книгах, журналах та звітах касира, безготівкових – за банківськими виписками.

5. ПРАТ «ДОМІНІК» використовує власний робочий план рахунків із додатковими аналітичними та субрахунками. Особлива увага приділяється обліку коштів у іноземній валюті (рахунки 302, 312, 314) та рахунку 33 «Інші кошти» з деталізацією за національною та іноземною валютою, а також грошових коштів у дорозі.

6. Дані про грошові кошти та розрахунково-кредитні операції узагальнюються у фінансовій звітності, яка відображає залишок коштів на початок і кінець періоду та їх рух. Ці показники повинні збігатися з даними Балансу та перевірятися розрахунковим шляхом.

7. Використання комп'ютерних інформаційних технологій підвищує точність обліку, скорочує витрати на обробку даних і забезпечує оперативну та достовірну інформацію для керівництва, сприяючи контролю за виробничими процесами.

8. Методика складання звіту про рух грошових коштів у поєднанні з удосконаленням обліку забезпечує достовірність фінансової інформації, підвищує ефективність управління фінансами та сприяє стабільному розвитку підприємства. Використання сучасних технологій, аналітичного обліку та прозорих процедур контролю створює умови для своєчасного прийняття управлінських рішень і зміцнення фінансової стабільності.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПРАТ «ДОМІНІК» ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аналіз грошових коштів ПрАТ «Домінік»

Об'єктивна та своєчасна оцінка оборотності грошових коштів є ключовим елементом фінансового аналізу будь-якого підприємства, незалежно від форми власності. Для ефективного управління фінансами кожен власник має використовувати всі наявні та приховані резерви для підвищення прибутковості підприємства. Досягнення цієї мети передбачає постійний контроль руху грошових коштів та проведення науково обґрунтованого аналізу фінансових відносин.

«Господарські операції на підприємстві повторюються чимало разів, починаючи з перетворення грошей на засоби виробництва, із засобів виробництва – на товар, за реалізацію товару – знову в гроші. Дані операції супроводжуються грошовими надходженнями і грошовими виплатами. Тому, сьогодні існує необхідність проведення досліджень, вивчення і вдосконалення організації аналізу, пристосування його до сучасних умов діяльності підприємств з урахуванням факторів ризику, які можуть вплинути в кінцевому підсумку на прийняття управлінських рішень» [34].

Завданням аналізу грошових коштів є:

оцінка спроможності підприємства генерувати грошові кошти в обсягах та за термінами здійснення платежів;

синхронізація позитивних і негативних грошових потоків за часовими інтервалами;

оперативне управління грошовими коштами;

оптимізація грошових коштів;

забезпечення ефективного контролю грошових коштів.

Основним завданням аналізу грошових коштів є з'ясування причин нестачі (надлишку) грошових коштів, визначення джерел їх надходжень та

напрямків використання. Для аналізу грошових коштів підприємства використовують: «Баланс», «Звіт про фінансові результати», «Звіт про рух грошових коштів»/

Основні показники оборотності грошових коштів визначаються через співвідношення обсягів надходжень і витрат грошових ресурсів підприємства за певний період. До найбільш поширених методів оцінки оборотності грошових коштів належать:

Коефіцієнт оборотності грошових коштів (Кгк) – показує, скільки разів за період обертаються грошові кошти підприємства:

$$Кгк = \text{Надходження грошових коштів за період} / \text{Середній залишок грошових коштів}$$

Середній термін обороту грошових коштів (Тоб) – визначає середню кількість днів, протягом яких грошові кошти обертаються в підприємстві:

$$Тоб = \text{Середній залишок грошових коштів} \times \text{Період аналізу} / \text{Надходження грошових коштів за період}$$

Аналіз залишків та структури грошових коштів – оцінює співвідношення коштів на поточних рахунках, у касі та їх еквівалентів, що дозволяє визначити ліквідність і платоспроможність підприємства.

Порівняння фактичних і планових показників руху коштів – допомагає виявити відхилення і прийняти управлінські рішення щодо оптимізації фінансових потоків.

Для ПрАТ «Домінік» оборотність грошових коштів за 2024 рік можна оцінити наступним чином. Припустимо, що середній залишок грошових коштів на рахунках і в касі становив 1 200 000 грн, а загальні надходження за рік – 9 600 000 грн.

$$Кгк = 9\,600\,000 / 1\,200\,000 = 8$$

$$Тоб = 1\,200\,000 \times 365 / 9\,600\,000 = 46 \text{ днів}$$

Це означає, що грошові кошти підприємства обертаються в середньому 8 разів на рік, або один оборот триває близько 46 днів. Такий аналіз дозволяє керівництву ПрАТ «Домінік» своєчасно приймати рішення щодо оптимізації

грошових потоків, підвищення ліквідності та ефективності використання фінансових ресурсів.

Для проведення аналізу розраховують абсолютні відхилення Результати проведеного аналізу представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз динаміки грошових коштів ПрАТ «Домінік»

№з/п	Найменування показника	Роки		Абсолютне відхилення, тис.грн.
		2023	2024	
1	Залишок коштів на початок року	125 218	164 153	38 935
2	Надходження коштів – всього	839 496	953 674	114 178
3	- операційної діяльності	838 927	953 674	114 747
4	Витрати коштів всього	938 838	942 363	3 525
5	- операційної діяльності	800 695	874 129	73 434
6	- інвестиційної діяльності	7 113	10 818	3 705
7	Залишок коштів на кінець року	164 153	239 908	75 755
1	Залишок коштів на початок року	125 218	164 153	38 935

Джерело: розроблено автором відповідно до даних фінансової звітності.

Аналізуючи динаміку грошових коштів ПрАТ «Домінік» у 2023-2024 роках можна сказати, що у 2024 році підприємство демонструє позитивну динаміку фінансових показників порівняно з 2023 роком. Залишок коштів на початок року збільшився на 38 935 тис. грн і становив 164 153 тис. грн, що свідчить про покращення ліквідності на старті року. Значне зростання коштів на кінець року - до 239 908 тис. грн, або на 75 755 тис. грн більше, ніж у 2023 році, підтверджує фінансову стабільність підприємства.

Основне джерело надходжень - операційна діяльність. Вона зросла на 114 747 тис. грн (953 674 тис. грн у 2024 проти 838 927 тис. грн у 2023), що свідчить про ефективне ведення основного бізнесу та збільшення обсягів реалізації продукції, товарів і послуг. Інвестиційна діяльність не принесла надходжень у 2024 році, на відміну від 2023 року, коли було отримано 569 тис.

грн від реалізації необоротних активів. Фінансова діяльність залишалася нейтральною, надходжень і витрат від позик чи власного капіталу не було.

Витрати підприємства зросли, але темпи зростання надходжень перевищили темпи зростання витрат. Витрати на операційну діяльність збільшилися на 73 434 тис. грн, а на інвестиційну діяльність - на 3 705 тис. грн, що пов'язано з придбанням необоротних активів і інвестиціями у розвиток підприємства. Витрати фінансової діяльності залишилися відсутніми.

Чистий рух грошових коштів за звітний період зріс майже у 2,2 раза - до 68 727 тис. грн, що підтверджує ефективне управління фінансами та ліквідністю.

Отже, підприємство демонструє стійку фінансову позицію, ефективне управління операційними потоками та активну інвестиційну політику. Рекомендовано продовжувати контроль над витратами і надходженнями, забезпечуючи подальше зростання ліквідності та фінансової стабільності.

Співвідношення надходжень і витрачання ПрАТ «Домінік» у 2023-2024 роках відображено на рис.3.1.

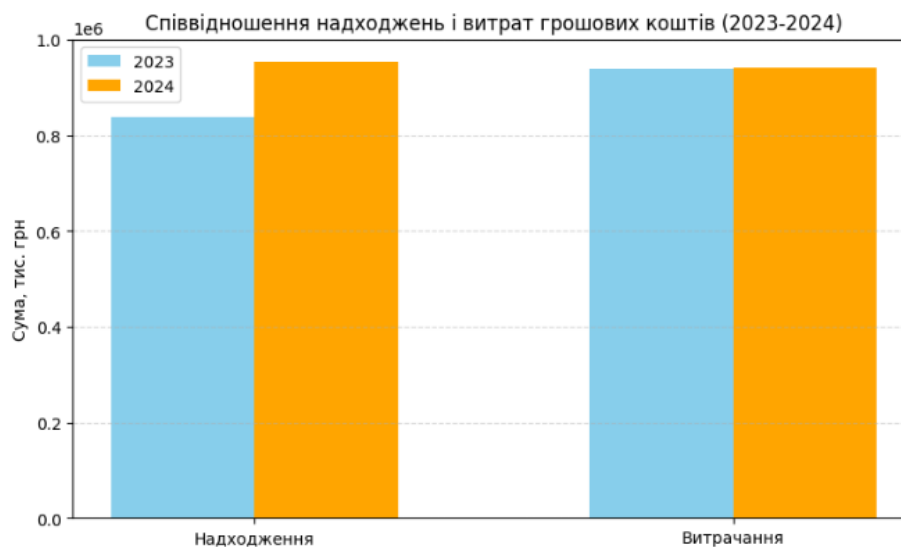

Рис.3.1. Надходження і витрачання грошових коштів ПрАТ «Домінік» у 2023-2024 роках Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності базового підприємства.

Питому вагу у господарській діяльності підприємства, що впливає на надходження грошових коштів відіграють затрати, тому необхідно розглянути склад витрачання грошових коштів на ПрАТ «Домінік» у 2023-2024 роках (рис.3.2.).

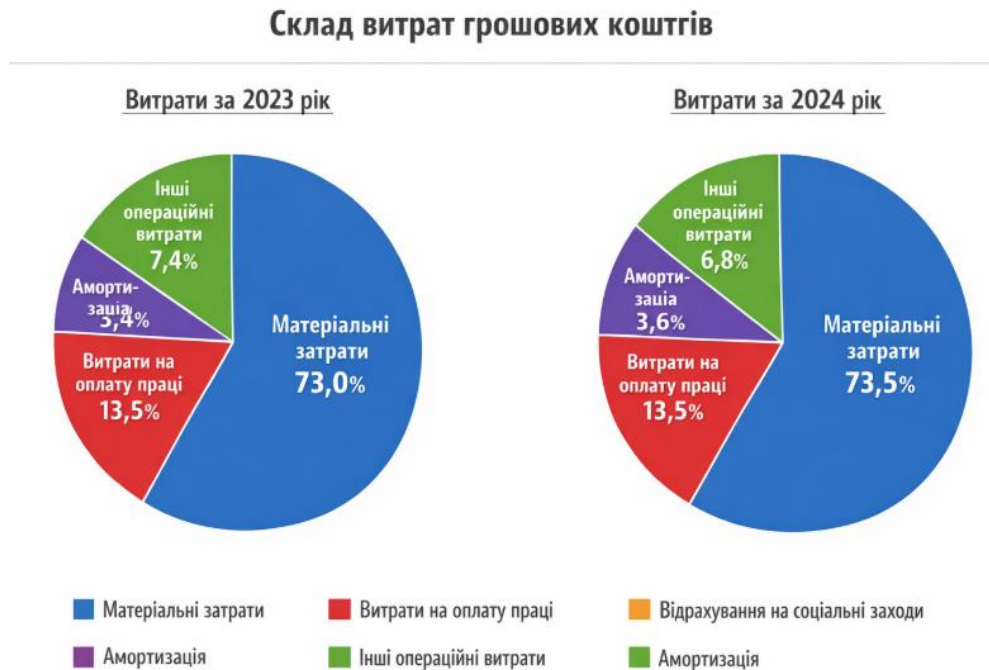

Рис.3.2. Склад витрат грошових коштів ПрАТ «Домінік» у 2023-2024 роках

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства

Операційні витрати зросли на 12,9 % у порівнянні з попереднім роком. Це свідчить про загальне збільшення витрат підприємства на операційну діяльність.

Матеріальні затрати займають найбільшу частку (602 037 тис. грн), збільшившись на 12,1 %. Це може бути пов'язано з ростом цін на сировину або збільшенням обсягів виробництва. Витрати на оплату праці зросли на 13 %, що вказує на підвищення зарплат або збільшення чисельності персоналу.

Найшвидше зростання: Інші операційні витрати зросли на 23,8 %, тобто

майже на чверть. Це може сигналізувати про додаткові непередбачені витрати або збільшення адміністративних витрат.

Амортизація показує найменше зростання (+6,9 %), що свідчить про стабільність основних засобів або незначне оновлення активів.

Відрахування на соціальні заходи зросли на 15,6 %, що може бути пов'язано зі збільшенням ставок соціальних внесків або зростанням фонду оплати праці.

Отже, основна частина витрат – матеріальні та трудові, але найдинамічніше зростання показали інші операційні витрати та соціальні відрахування. Підприємству варто звернути увагу на контроль “інших операційних витрат” та їх оптимізацію.

Наступним кроком у аналізі грошових коштів підприємства є оцінка його ліквідності та платоспроможності. Платоспроможність визначається як здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, тоді як ліквідність характеризує можливість перетворення активів підприємства на грошові кошти для покриття боргів [34].

Для розрахунку вищевказаних коефіцієнтів використовуються дані Балансу підприємства (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Оцінка ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Домінік»

№з/п	Коефіцієнт	Формула розрахунку	Роки	
			2023	2024
1.	Коефіцієнт грошової платоспроможності	Визначається відношенням суми залишків за статтями коштів та їх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до суми залишків за непогашеними кредитами та поточної кредиторської заборгованості	4,43	3,32
2.	Коефіцієнт забезпечення грошовими коштами	Визначається як співвідношення власних оборотних коштів до оборотних активів	0,899	0,849
3.	Коефіцієнт ліквідності	Визначається як співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань	9,96	6,61

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності.

Провівши оцінку ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Домінік», можна зазначити, що коефіцієнт грошової платоспроможності знизився, що свідчить про те, що на кінець 2024 року підприємство мало менше грошових коштів у відношенні до поточних зобов'язань, ніж у 2023 році. Проте значення понад 1 говорить про високу здатність підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт забезпечення грошовими коштами - спостерігається невелике зниження коефіцієнта. Це свідчить, що частка власних оборотних коштів у структурі оборотних активів зменшилася, тобто підприємство стало трохи більш залежним від зовнішніх джерел фінансування для покриття короткострокових потреб.

Коефіцієнт ліквідності залишається значно вищим за нормативне значення (1–2), що свідчить про високу ліквідність підприємства. Зниження показника свідчить про те, що оборотні активи зростають не так швидко, як короткострокові зобов'язання, але підприємство все ще має достатні ресурси для покриття поточних зобов'язань.

Отже, ПрАТ «Домінік» зберігає високу платоспроможність та ліквідність у 2024 році, хоча спостерігається помірне зниження усіх ключових коефіцієнтів порівняно з 2023 роком. Підприємство здатне своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання, але варто контролювати зростання поточних зобов'язань, щоб уникнути надмірної залежності від зовнішніх джерел фінансування.

3.2. Контроль грошових потоків ПрАТ «Домінік» та шляхи його вдосконалення

Однією з ключових управлінських функцій підприємства є контроль, який дозволяє порівнювати планові та фактичні показники, виявляти відхилення, оцінювати їхню значущість для підприємства, визначати чинники,

що спричинили відхилення, та оцінювати їхній вплив, а також формувати інформаційну базу для прийняття управлінських рішень.

Законність проведення операцій із грошовими потоками регламентується чинним законодавством України та визначається на основі нормативно-правових актів. На нашу думку, рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку грошових потоків доцільно подати у вигляді ієрархічної таблиці з чотирма рівнями (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Законодавчо-нормативні документи і їх використання під час
контролю грошових коштів

І рівень – Міжнародно-правові акти			
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»	МСБО 21 Вплив змін валютних курсів.	МСБО 29 Фінансова звітність в умовах гіперінфляції	
II рівень – Національні нормативно – правові документи			
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Податковий кодекс	Закон України «Про Національний банк України»	Господарський кодекс
III рівень – Підзаконні нормативно-правові акти			
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 22 «Вплив інфляції»	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 «Вплив змін валютних курсів»	
Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні	Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг	Про затвердження Положення про порядок дій щодо забезпечення здійснення безготівкових розрахунків, якщо немає засобів зв'язку для виконання міжбанківських платіжних операцій у національній валюті	

Джерело: узагальнено автором

Для виявлення можливих порушень або зловживань застосовують методи документального та фактичного контролю, що використовуються при перевірці операцій з грошовими коштами.

Особливе значення має контроль на об'єктах, де зосереджена велика кількість матеріальних цінностей і грошових коштів, а також у

функціональних підрозділах бухгалтерії, де проводиться перевірка та обробка облікової документації. Такий контроль здійснюється безпосередньо на підприємстві під час виконання операцій із надходження, зберігання та використання цінностей, що забезпечує його ефективність і дозволяє своєчасно вникати в суть операцій, а також якісно та оперативно виявляти недоліки у процесі надходження, використання та зберігання матеріальних цінностей і грошових коштів.

Таблиця 3.4

Облікова інформація і її використання

під час контролю надходження і використання грошових коштів

Назва облікової інформації	Зміст облікової інформації	Використання облікової інформації під час контролю (для яких саме процедур контролю використовується інформація)
Повна	Всі суми зафіксовані у платіжних документах	Візуальний контроль документів, перевірка законності здійснення операцій, перевірка достовірності даних реєстрів обліку, перевірка достовірності показників звітності.
Правдива	Розрахунки пов'язані із надходженням і вибуттям коштів відповідають дійсності	При проведенні інвентаризації грошових коштів
Неупереджена	Показники звіту про рух грошових коштів та балансу	Перевірка достовірності показників звітності, інвентаризація взаєморозрахунків

Джерело: розроблено автором

Процедура перевірки своєчасності та повноти оприбуткування готівкових грошових коштів на ПрАТ «Домінік» детально відображена в таблиці 3.5. Вона включає послідовність дій, спрямованих на оцінку правильності та своєчасності надходження готівки до каси підприємства, відповідність фактичних сум даним первинних документів, а також виявлення можливих порушень чи відхилень у процесі обліку грошових коштів. Такий порядок перевірки дозволяє забезпечити контроль за рухом готівки, знизити ризики фінансових втрат і покращити якість ведення бухгалтерського обліку.

Таблиця 3.5

Перевірка своєчасності та повноти оприбуткування готівкових грошових коштів на ПрАТ «Домінік»

Дати звітного періоду	Згідно документів банку		Оприбутковано в касу		Відхилення, +, -	
	дата, номер і назва документа	сума, грн.	дата, номер і назва документа	сума, грн.	дати	суми, грн.
31.12.2023	31.12.2023 грошовий чек	350 000	31.12.2023 прибутковий касовий ордер №12	350 000	немає	-
31.12.2024	31.12.2024 грошовий чек	240 000	31.12.2024 прибутковий касовий ордер №14	240 000	немає	-

Джерело: розроблено автором

За результатами проведеної вибіркової перевірки своєчасності та повноти оприбуткування готівкових коштів на ПрАТ «Домінік» відхилень не виявлено. Це свідчить про те, що готівкові кошти оприбутковуються своєчасно та у повному обсязі, що підтверджує дотримання фінансової дисципліни підприємства. Дані щодо перевірки відповідності первинного та аналітичного обліку готівкових коштів на ПрАТ «Домінік» наведено у таблиці 3.6, яка відображає порівняння фактичних надходжень із записами бухгалтерського обліку для оцінки точності та повноти облікових даних.

Таблиця 3.6

Перевірка відповідності даних первинного та аналітичного обліку готівкових грошових коштів на ПрАТ «Домінік»

Дати звітного періоду	Сума згідно первинних документів	Сума згідно касового звіту	Відхилення, +, -
30.11.2023	250 000	250 000	-
31.12.2023	100 000	100 000	-
30.11.2024	120 000	120 000	-
31.12.2024	380 000	380 000	-

Джерело: розроблено автором.

Результати перевірки відповідності даних первинних документів та аналітичного обліку готівкових коштів на ПрАТ «Домінік», представлені в таблиці 3.6, не виявили відхилень. Це свідчить про те, що касир своєчасно переносить інформацію з первинних документів до касової книги та належним чином готує звіт касира. Подібні перевірки бухгалтерія здійснює щоденно під час прийняття звітів касира.

Перевірка відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку безготівкових грошових коштів на ПрАТ «Домінік» наведена у таблиці 3.7, що дозволяє оцінити точність та узгодженість облікових записів підприємства.

Таблиця 3.7

Перевірка відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку
безготівкових грошових коштів на ПрАТ «Домінік»

Дати звітного періоду	Сума згідно виписки банку	Сума згідно регістру синтетичного обліку	Відхилення, +, -
30.09.2023	300 000	300 000	-
31.10.2023	100 000	100 000	-
30.09.2024	200 000	200 000	-
31.10.2024	380 000	380 000	-

Джерело: розроблено автором

Вибіркова перевірка відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку безготівкових грошових розрахунків на ПрАТ «Домінік» підтвердила дотримання фінансової дисципліни та своєчасне відображення всіх операцій у регістрах обліку. За результатами проведеного дослідження відхилень не виявлено, що свідчить про належну організацію облікового процесу та ефективний контроль за рухом безготівкових коштів.

Подібна перевірка, яка стосується відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку лише готівкових коштів, представлена в таблиці 3.8. Вона дозволяє оцінити точність ведення касового обліку, своєчасність відображення операцій у касовій книзі та підготовку звітності касира, що є важливим елементом контролю за готівковими потоками підприємства.

Таблиця 3.8

Перевірка відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку
готівкових грошових коштів на ПрАТ «Домінік»

Дати звітної періоду	Сума згідно касової книги	Сума згідно регістру синтетичного обліку	Відхилення, +, -
30.09.2023	300 000	300 000	-
31.10.2023	100 000	100 000	-
30.09.2024	200 000	200 000	-
31.10.2024	380 000	380 000	-

Джерело: розроблено автором

Дані, наведені в таблиці 3.8, підтверджують повну відповідність інформації аналітичного обліку даним, зафіксованим у регістрах синтетичного обліку готівкових коштів. Іншими словами, порівняння записів касової книги та касових звітів із даними «Аналізу рахунка 30» не виявило жодних відхилень, що свідчить про точність і своєчасність ведення касового обліку.

Для перевірки достовірності фінансової звітності було здійснено порівняння даних синтетичного обліку грошових коштів за регістрами «Аналіз рахунка 30», «Аналіз рахунка 31», а також з показниками Балансу (форма №1) і Звіту про рух грошових коштів ПрАТ «Домінік», що представлено в таблиці 3.9. Ця перевірка дозволяє оцінити узгодженість облікових даних і достовірність фінансової інформації підприємства.

Таблиця 3.9

Перевірка відповідності даних синтетичного обліку грошових коштів та фінансової звітності на ПрАТ «Домінік»

Звітний період	Сума в Головній книзі, тис. грн	Сума згідно Звіту про рух грошових коштів, тис. грн	Відхилення, + / -
2023 р.	164 153	164 153	0
2024 р.	239 908	239 908	0

Джерело: розроблено автором

Порівняння показників фінансової звітності і даних регістрів

синтетичного обліку грошових коштів відхилень не показали.

Під час інвентаризації та перевірки фактичної наявності грошових документів необхідно встановити суму, автентичність кожного документа і правильність його оформлення. Перевірку слід здійснювати за окремими видами документів із зазначенням в інвентаризаційному описі назви, номера, серії купюри і загальної суми. Залишок пред'явленої готівки та цінних паперів – порівнювати із залишками по касовій книзі на момент інвентаризації. Перевірка своєчасності проведення інвентаризації грошових коштів та відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку подана в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Перевірка своєчасності проведення інвентаризації грошових коштів
та відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку

Перелік купюр грошових коштів	Строк проведення інвентаризації			Результати інвентаризації	Відображення результатів інвентаризації								Відхилення, + ; -				
					Згідно нормативних документів				Згідно даних документів підприємства								
	згідно наказу по підприємству	фактично	відхилення днів, +/-		нестача, тис. грн	надлишки, тис.грн	документ	дебет	кредит	сума	документ	дебет	кредит	сума	в документах	в рахунках за дебетом	в рахунках за кредитом
10*100 грн.	1	1	0	0	0	№1	311		50000	№2	311		50000	-	-	-	-

Джерело: розроблено автором.

Результати проведеної перевірки показали, що відхилень ні в документальному оформленні операцій, ні в кореспонденції рахунків, ні у фактичних сумових показниках не виявлено. Це підтверджує правильність ведення обліку грошових коштів на підприємстві та достовірність

відображення їх у фінансовій звітності.

Основним завданням перевірки грошових коштів є зменшення інформаційного ризику для користувачів фінансової звітності. Іншими словами, перевірка спрямована на те, щоб переконатися в повноті, достовірності та неупередженості інформації щодо змін у грошових коштах та їх еквівалентах протягом звітного періоду, а також у реальності залишків грошових коштів на початок і кінець звітного періоду.

Крім того, спираючись на первинне документальне забезпечення та дані аналітичного обліку, оперативний контроль дозволяє систематично перевіряти всі операції та процеси, пов'язані з надходженням і витрачанням грошових коштів. Такий контроль забезпечує своєчасне виявлення можливих порушень, недоліків чи ризиків, а також підтримує ефективне управління грошовими потоками підприємства, сприяючи підвищенню точності обліку та фінансової дисципліни.

Шляхи вдосконалення контролю грошових потоків на ПрАТ «Домінік» передбачають комплекс заходів, спрямованих на підвищення точності, своєчасності та прозорості обліку грошових коштів, а також зниження ризику порушень та зловживань.

По-перше, доцільно впровадити автоматизовані системи обліку грошових коштів, що дозволить відстежувати рух готівки та безготівкових коштів у режимі реального часу, зменшити вплив людського фактора та підвищити оперативність контролю.

По-друге, необхідно вдосконалити процедури внутрішнього контролю, зокрема розробити чіткі регламенти проведення операцій із грошовими коштами, встановити розподіл обов'язків між касиром, бухгалтерією та керівництвом, а також забезпечити регулярне проведення як вибіркового, так і повних інвентаризацій грошових коштів.

По-третє, важливим заходом є систематичний аналіз руху грошових коштів та підготовка аналітичних звітів, що дає змогу керівництву своєчасно виявляти відхилення від планових показників і приймати обґрунтовані

управлінські рішення.

По-четверте, підвищення кваліфікації персоналу є невід'ємною складовою вдосконалення контролю. Касири та бухгалтери повинні регулярно проходити навчання щодо правил ведення обліку грошових коштів, принципів фінансової дисципліни та методів внутрішнього контролю.

По-п'яте, слід звернути увагу на вдосконалення документального забезпечення операцій, забезпечити своєчасне і повне оформлення касових документів та банківських виписок, а також уніфікувати форми первинних документів для всіх видів грошових операцій.

Нарешті, підвищення прозорості обліку досягається шляхом регулярного проведення внутрішніх аудитів та залучення зовнішніх аудиторів для незалежної перевірки достовірності даних бухгалтерського обліку. Реалізація зазначених заходів дозволить ПрАТ «Домінік» підвищити ефективність контролю грошових потоків, забезпечити достовірність фінансової звітності та мінімізувати ризики фінансових втрат.

Висновки до третього розділу.

За результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Контроль є невід'ємною функцією управління будь-якою складною системою. Він дозволяє визначити, які підрозділи на різних рівнях своєю діяльністю відповідають встановленим завданням і чинним регламентам, а також оцінити ефективність їх роботи.

2. Документальний та фактичний контроль не існують окремо, а взаємодоповнюють один одного. Методи фактичного контролю застосовуються для визначення реального стану контрольованих об'єктів, обсягу і якості виконаних робіт, а також для перевірки достовірності господарських операцій, відображених у документах.

3. Контроль касових операцій передбачає перевірку правильності здійснення підприємством фінансово-господарських операцій із готівкою відповідно до чинного законодавства. Для усунення порушень в обліку

грошових коштів доцільно проводити регулярні позапланові інвентаризації.

4. Результати контролю узагальнюються та аналізуються з метою виявлення порушень і визначення їх впливу на господарську діяльність. Одночасно здійснюється контроль за виконанням управлінських рішень і реалізацією заходів щодо усунення виявлених порушень та недопущення їх у майбутньому.

5. Своєчасний і комплексний контроль сприяє збереженню та ефективному використанню майна підприємства. Він дозволяє виявляти недоліки у системі обліку та використанні цінностей, а також виявляти невикористані резерви та оптимізувати їх застосування. Контроль є системним і ефективним інструментом, що забезпечує постійний нагляд за збереженням грошових коштів та їх оперативним використанням.

6. Контроль за касовою дисципліною передбачає систематичне спостереження за своєчасним внесенням касових надходжень до банку, дотриманням лімітів витрачання готівки та касових залишків, а також за видачею цільових авансів підзвітним особам строго в межах потреби та за призначенням.

7. Контроль включає щоденний перегляд касових звітів, оформлення касових ордерів під підпис головного бухгалтера перед передачею їх касиру та перевірку грошових чеків перед пред'явленням у банк. Особлива увага приділяється грошовим коштам, оскільки вони є найбільш уразливими до крадіжок і шахрайства. Така організація роботи каси спрощує роботу касира, пов'язану з веденням облікової документації та підрахунком оборотів і залишків.

ВИСНОВКИ

Визначення сутності грошових коштів в економічній літературі передбачає виділення поняття «гроші» як загальноекономічну категорію, яка виражає загальний еквівалент та виражає міру вартості будь-яких товарів, а в бухгалтерському обліку поняття гроші трансформується в поняття «грошові кошти», як суто бухгалтерську категорію.

Грошові кошти, як відомо це найліквідніші активи підприємства, і для точності в бухгалтерському обліку, потрібне розмежування цього поняття, так як грошові кошти та їх еквіваленти є важливою складовою системи кругообігу ресурсів. Облік готівкових грошових коштів, безготівкових грошових коштів, грошових документів та еквівалентів грошових коштів ведуть окремо.

Відповідно до облікової політики ПрАТ «Домінік» під грошовими коштами розуміються грошові кошти та депозити до запитання. Еквівалентами грошових коштів визнаються короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертувалися у відомі суми грошових коштів і яким був властивий незначний ризик зміни вартості, а термін погашення не перевищував трьох місяців із дати придбання.

ПрАТ «Домінік» використовує власний робочий план рахунків бухгалтерського обліку, в якому застосовує додаткові аналітичні та синтетичні рахунки та не виокремлює деяких рахунків, що встановлені національним Планом рахунків бухгалтерського обліку.

ПрАТ «Домінік» для організації синтетичного та аналітичного обліку використовує власний робочий план рахунків бухгалтерського обліку, в якому застосовує додаткові аналітичні та субрахунки відповідно до рахунків, що встановлені національним Планом рахунків бухгалтерського обліку. Робочий план рахунків бухгалтерського обліку відображає особливості досліджуваного підприємства, до них слід віднести наступні: рахунки пов'язані із іноземною валютою використовуються при веденні обліку грошових коштів, а тому в Робочому плані рахунків бухгалтерського обліку використовують рахунки 302

«Готівка в іноземній валюті», 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»; також ведуть облік грошових коштів на рахунку 33 «Інші кошти» у розрізі таких розрахунків як: 331 «Грошові документи в національній валюті», 332 «Грошові документи в іноземній валюті», 333 «Грошові кошти у дорозі в національній валюті», 334 «Грошові кошти у дорозі в іноземній валюті».

Грошові кошти сільськогосподарського підприємства є складовою частиною оборотних активів. Вони необхідні суб'єкту господарювання для здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками, для здійснення платежів у бюджет, розрахунків з кредитними установами, для видачі працівникам зарплати, премій і для здійснення інших видів виплат.

Аналізуючи динаміку грошових коштів ПрАТ «Домінік» у 2023-2024 роках можна сказати, що у Гроші та їх еквіваленти на ПрАТ «Домінік» зросли на 46,2% (до 239 908 тис. грн), що покращує ліквідність і платоспроможність підприємства, дозволяючи своєчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та працівниками.

Дохід від реалізації продукції збільшився на 13,9% (102 483 тис. грн), а собівартість – на 11,2% (69 650 тис. грн), що забезпечило зростання валового прибутку на 28,8% (32 833 тис. грн) та підвищення ефективності основної діяльності. Фінансовий результат до оподаткування зріс у 2,36 раза (36 829 тис. грн), що свідчить про ефективне управління витратами та підвищення рентабельності. Фонд оплати праці зріс на 13% (12 800 тис. грн), середньомісячна зарплата – на 24,8% (3 740 грн), при зменшенні чисельності персоналу на 9,5% (52 особи), що відображає оптимізацію персоналу та підвищення продуктивності праці.

Загалом, основні фінансові показники свідчать про стабільний розвиток, підвищення ефективності та покращення ліквідності і платоспроможності підприємства.

Результати проведених перевірок в рамках контрольних процедур не виявили жодних відхилень, що свідчить про дотримання фінансової

дисципліни на підприємстві, своєчасне та повне оприбуткування готівкових коштів, правильне документальне відображення руху грошових потоків і достовірність показників фінансової звітності. Це підтверджує ефективність внутрішнього контролю та облікової політики ПрАТ «Домінік».

Грамотний і своєчасний облік, аналіз та контроль грошових коштів є ключовими чинниками забезпечення касової та розрахункової дисципліни підприємства. Особлива увага приділяється внутрішнім документам, що регламентують облік грошових коштів, серед яких головну роль відіграє наказ про облікову політику. Контроль передбачає не лише оцінку того, наскільки детально і коректно викладені положення обліку грошових коштів у цьому наказі, а й перевірку їх практичного застосування у діяльності підприємства.

Таким чином, комплексний підхід до контролю, що включає документальну перевірку, аналіз грошових потоків та оцінку дотримання внутрішніх регламентів, забезпечує високу надійність обліку та сприяє збереженню та ефективному використанню фінансових ресурсів підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Безверхий К. В., Шигун М. М. Розвиток формату XBRL, як подальший напрямок цифровізації фінансової звітності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2021. № 2. С. 83-92.
2. Бруханський Р. Ф., Палюх М. С. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 350 с.
3. Гнатенко Є.П. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. *Економіка суспільства*. 2016. 424 с.
4. Голуб Н. О., Кучеркова С. О. Бухгалтерський облік: курс лекцій. Запоріжжя: ТДАТУ ім. Д. Моторного, 2024. 208 с.
5. Єпіфанова І. Ю. Вхідні та вихідні грошові потоки підприємства як економічна категорія. *Матеріали II Міжн.наук.-практ. конференції «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні»*. Вінниця. 2013. С. 247–249.
6. Жолнер І.В. Особливості визначення та визнання грошових коштів та їх еквівалентів за міжнародними стандартами. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-viznachennya-ta-viznannya-groshovih-koshtiv-ta-ih-ekvivalentiv-za-mizhnarodnimi-standartami.html>
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 12.10 2025р.).
8. Зінченко О. В., Дідик Я. В. Організаційно-методичний аспект обліку грошових коштів та їх роль за сучасних умов господарювання. *Інфраструктура ринку*. 2019. С.725-731.
9. Зінченко О. В., Приємницька В. О. Економічна сутність та класифікація грошових коштів. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2019. С.390-396.
10. Івченко Л. В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип.10. С. 798-803.

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 12.11 2025р.).

12. Король С. Я., Ключко А. О. Цифрові технології в обліку і аудиті. Держава та регіони. Серія: *Економіка та підприємництво*. 2020. Вип.1 (112). С. 170-176.

13. Косяк А. П., Зубенко А. В. Бухгалтерський облік II: навчальний посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020.

14. Краєвський В.М., Колісник О.П., Гуріна Н.В. та ін. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 388 с.

15. Лобода Н. О., Чабанюк О. М. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2022. 224 с.

16. Мельник С. І., Горбан І. М., Марушко Н. С. Фінансовий облік і звітність: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 388 с.

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 Звіт про рух грошових коштів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (дата звернення 30.08 2025р.).

18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 Вплив змін валютних курсів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text (дата звернення 15.07 2025р.).

19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29 Фінансова звітність в умовах гіперінфляції. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_048#Text (дата звернення 08.10.2025р.).

20. Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 №237. Про затвердження Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення 21.09 2022р.).

21. Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 №91. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text> (дата звернення 27.09 2022р.).

22. Наказ Міністерства фінансів України: Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції» від 28.02.2002 №147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text> (дата звернення 09.07 2022р.).

23. Наказ Міністерства фінансів України: Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» від 10.08.2002 №193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення 03.06 2025р.).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> дата звернення (05.07 2025р.).

25. Остафійчук С. М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2011. Спецвипуск 33. Ч. 2. С. 215-220.

26. Партин Г. О., Загородній А. Г., Ясінська А. І., Воскресенська Т.І., Дзьоба Н. Б. Управлінський облік. Львів: Вид-во «Львівська політехніка», 2023. 672 с.

27. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 01.12.2025)

28. Про національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення 07.04 2025р.).

29. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 №635. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 06.07. 2025р.).

30. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: Постанова правління Національного банку України від 29.07.2022 №163. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text> (дата звернення 23.04 2025р.).

31. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова правління Національного банку України від 29.12.2017 №148. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення 14.04 2025р.).

32. Про затвердження Положення про порядок дій щодо забезпечення здійснення безготівкових розрахунків, якщо немає засобів зв'язку для виконання міжбанківських платіжних операцій у національній валюті: Постанова правління Національного банку України від 16.12.2022 №244. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0244500-22#Text> (дата звернення 09.09 2025р.).

33. Рязанова Н. В., Колосов В. Г. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Одеса: ФПО, 2022. 286 с.

34. Романів А. М. Витрати в системі бухгалтерського обліку і контролю: теорія, методика, практика (на прикладі ТЗОВ «Бумеранг»). Тернопіль: ТНТУ, 2021. 67 с.

35. Сторожук Т. М. Звіт про рух грошових коштів як інформаційне джерело управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес-інформ*. 2019. С.235-240.

36. Ткаченко Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник, 2-ге видання, доповнене і перероблене. Київ: Алерта, 2020. 192 с.

37. Шевченко Л. Я., Шендригоренко М. Т. Фінансовий облік активів і пасивів: навчальний посібник. 2-ге вид. Київ: МДУ, 2024. 226 с.